

BALÁZS FERENC*

HARCOS EMBER BÉKESSÉGE

Mt 5, 23—24

Amikor Jézus valami mélyértelmű igazságot akart kifejezni, kis történetkéket, szemléletes leírásokat keresett, amelyekkel igazságait a hallgatók elé mintegy lerajzolhassa. A szavakból alakokat formált, a gondolatokat képekké alakította; egészen megelevenítette az igazságot, úgy hogy azok az emberszívekbe már nem mint holtta merevedett szavak, hanem mint eleven valóságok vonulhattak be.

Az emberek nem csak hallották, hanem látták is az igazságokat. Szemük előtt lejátszódtak, megtörténtek a gondolatok, a szeretetet a meleg tekintet képviselte, a békességet a nyugodt, boldog arc s ezeknek találkozásai, a nagy összeütközések, összekapcsolódások, amiket a filozófusok csak kimért szavakban tudnak megrögzíteni úgy jelentek meg Jézus ajakán, mint életből kiszakított, ellesett, eleven képek. Ezért tudott Jézus súlyos igazságokat olyan könnyen megérthetőkké tenni. Ezért lett megértett igazság minden, amit ő ajkára vett.

Amikor a fölolvastott bibliai mondást Jézus a hegyen összegyűlt sokaságnak elmondotta, a szemek előtt körülbelül ez a kép rajzolódhatott ki:

— Valaki elindul az oltár felé; viszi az ajándékait. Meggörnyedt, rövid léptekkel megy; ajándékai súlyosak. Az ajándékok mindig súlyosak. Ha nehéz fémből készült áldozati tárgyért visz valaki az oltárra, az is súlyos. Ha csak egy pár gerlét, kis hófehér, szelid gerlét visz valaki, az is nehéz, mert az elválás néha még a könnycseppet is ólomsúlyossá teszi. S ha valaki semmi egyebet nem visz, mint szívében egy megbánt vétket, egy jóvátett hibát, egy megkönnyezett rossz szót, talán az a legnehezebb. Csak a tiszta szív könnyű. De a tiszta szívet nem szokták ajándékba vinni; a tiszta szívet nem lehet elajándékozni.

Valaki lassan, meggörnyedt háttal cipeli ajándékait az oltár elé. Hosszú, nagyon hosszú az út. Gyakran megáll, hogy megpihenjen. De egyszer megérkezik.

Az a valaki, aki ilyen súlyos ajándékot cipel Istennek áldozattételre, mielőtt rászánta volna magát az útra: számot vetett önmagával. Megvizsgálta lelkét, gondolatait, azokat, amik már csak voltak és azokat, amik még csak alig fölfakadtak. Számot vetett önmagával, mert meg akarta tudni, hogy szabad-e neki Istenéhez közeledni.

* Volt mészakői lelkész.

Ha lett volna szívében csak egy akkorányi folt, amekkora a falevél a vizen, ha csak egy akkora bűnös érzés feketéllett volna a szíve rejtékében, mint amekkora a kis bogár a lámpaüvegen: nem jött volna az Isten elé áldozattételre. Nem szabadott volna jönnie.

De tiszta volt a szíve, nem akadt benne semmi bűn, ami visszatartotta volna. Elhozhatta ajándékait, hogy az oltárra tegye áldozattételre.

Fölmegy az oltár lépcsőjén és megáll az ajándékokkal. A szíve már készen áll arra, hogy megfakadjon és Istent keresse, de akkor eszébe jut valami. S erre bezárja a szívét, ami már-már megnyílt; visszafojtja a megindult zsoltárt, amely már reszketett a mellében s leteszi az ajándékait az oltár lépcsőjére. És megindul visszafelé.

Ennek az embernek az jutott eszébe, hogy valakit ott hagyott a szülőfalujában, akinek panasza volt ellene s akit elfelejtett megbékíteni. És azért indult vissza, hogy megbékítse ezt az embert. Addig nem ajánlhatja föl az Istennek ajándékait, míg meg nem békíti embertársát.

Pedig az az ember, aki most lehorgasztott fejjel visszafelé tart, nem volt hibás abban, hogy embertársát megsértette. Ő benne csöppnyi rosszakarát sem volt. És mégis visszamegy, hogy megbékítse a panaszosát! Mert úgy érzi, hogy nem állhat meg bátorságosan Isten előtt addig, amíg nincs mindenkivel békességben. Úgy érzi, hogy békesség nélkül képmutatás és öncsalás az áldozattétele Isten előtt! Ezért megy vissza. Megy lehajtott fővel, csendesén. Alázatosan, mindent eltűrően. De az arcán látszik, hogy ajándékait az oltáron hagyta és azért még vissza fog térni, egészen tiszta szívvel, a megbékített barát áldásával.

Ilyenformán rajzolódhatott ki a kép a hegyen a haligatóság lelkében, míg Jézus Istenről és az emberek közötti békességről beszélt. Így érthették meg Jézus szavait.

Azt mondják, hogy a harc minden haladásnak szülőoka, hogy az élőlények között dúló küzdelem váltja ki a fejlődést. Aratnia kell a halálnak, hogy megdicsőülhessen az élet. Kellenek a nagy kataklizmák, forrongások, békétlenségek, elégedetlenségek, hogy sebesebben ömöljék a vér az erekben s a forró vér megérlelje a nagy tettet kiváltó akaratot. Azt mondják, hogy a világot az éhség és a szerelem vezeti, ez a két örök, betölthetetlen úr, ez a két nagy kielégületlenség, ez a két nagy békétlenség. Azt mondják, hogy az eltikkadó ember keresi a forrásokat, nem az, aki már eloltotta a szomjúságát. Azt mondják, hogy a világot nem a harmónia, hanem a diszsharmónia kergeti haladásba.

És azt mondják, hogy az Istent nem a kielégült, jóllakott, biztonságban nyugvó ember találta meg, hanem az, aki remegve menekült a reásújtó veszedelmek elől, aki többet látott az eget hasító villámlásban vakító fénysávnál s térdrehullott, mikor végigrohant a pusztító szélvész a hegyek között. Azt mondják, hogy Istent sem a mindent elcsitító békében találta meg az ember, hanem a nagy békétlenségben, a félelemben és a többetvárásban.

Ezt mondják a múlttól és ezt tapasztalhatjuk a jelenben is. A megelégedettség nem lendíti az embert egy lépéssel sem tovább a haladás útjában. Ha nem sarkalják a rászűyösödő szükségek, a verseny, az egyéni becsvágás; ha lehajtja mindenki a fejét alázatosságban s nem emeli föl magasabbra, mint a többiek, nincs haladás; nincsenek megtalált istenek!

Ezt mondják, s ha ezeket a gondolatokat Jézus venné ajkára, mi újra meglátnók megjelenítve, kiformalódva.

Látnók, hogy az az ember, aki az elébb meggörnyedve cipelte az ajándékait, fellép az oltár elé, de nem ejti le a fejét a mellére, amikor belédöbben a gondolat: a kibékítetlen jóbarát. Sőt, ez a gondolat nem is jut el a tudatába. Benne nem támadhatnak ilyenféle gondolatok, mert ő nem kívánja a békességet olyan mindent-odaadó, térdrehulló kívánással; ő találkozni tud Istenével akkor is, amikor haragos indulatok háborognak a lelkében.

Fellép az oltárra és kitárja két kezét. És szavak röppennek el ajkáról, amiket meleg vérben áztatott meg, szíve meleg vérében. S az imája hörgő átkozódás. Bosszúvágó. Fölülkerekedés. Ő tud beszélni Istenével megbékítetlen szívvel is!

Íme, két egészen ellentétes, különböző kép. Az egyik az, amit a körülöttünk, bennünk folyó életből másoltunk. És a másik az, amit Jézus kíván tőlünk. Amit meg kellene valósítanunk. S amit olyan nehéz megvalósítani.

A vallásalapítóknak, erkölcsújítóknak az érdemük sohasem abban rejlik, hogy a meglévő állapotokat szentesítették. A nagy emberek soha sincsenek megelégedve a meglévő állapotokkal; talán éppen ez az, ami őket újításra kényszeríti. S legtöbbször ez az újítás annyira ellentétben áll a megszokott régi életmóddal; annyi megrögzött régi szokást kell leküzdenie a követőknek az új életmód elfogadása esetén, amennyire nem képesek, amit nem tudnak megtenni. De a reformátor mégis követeli ezt; követeli az újjászületést, a lélek mássá alakítását akkor, ha a régi lélek nem illeszkedhetik bele az új viszonyokba. Követeli természetünk némely vonásainak kíméletlen elnyomását; megtagadását néha hozzánk tapadt akaratoknak; követeli ezt, mert az ő magasabb életszemlélete csak ilyen módon teljesezhetik ki. Ha látja, hogy a múltban a fejlődést vér és pusztulás jelezte, s érzi, hogy ez méltatlan az emberhez, akkor követeli a békét, annak ellenére, hogy bennünk megvannak a harcok tulajdonságok. Követeli ezek lebírását, hogy a fejlődés új útja ne fájdalom- és szenvedéskövekkel legyen kirakva, hanem emberszeretettel és megértéssel. Ha látja, hogy az a pillanat, amelyben Isten képe először merült föl az ember lelkében nyugtalan és forrongó pillanat volt, tele rejtett veszedelmekkel, megnyíló örvényekkel; ha látja, hogy az ember Istenhez eddig csak félelem és halálos veszedelem között menekült, s érzi, hogy ez is méltatlan az új emberhez: követeli, hogy Istent találjuk meg a csendes órákban, a harcok elültekor, a szenvedélyességek lecsillapulásakor is, annak ellenére, hogy bennünk eddig a vágy Isten keresésére csak a föltornyosuló veszedelmek előtt, vagy a nyugtalankodó élet hullámhegyeinek a hátán fakadott föl. Követelheti, hogy békés, boldog, megnyugtató szívvel is keressük és megtaláljuk Istent. Mert az új élet, amelyet ő maga elé terített, mint tervrajzot s amely szerint akarja átalakítani a mi életünket: csak így valósulhat meg.

Jézus kívánta természetünk gyökeres megjavítását! Jézus azt követelte tőlünk, hogy változzunk meg: cseréljük fel magunkban a harcós embert emberszeretettel és a remegve Istent keresőt Isten-szeretettel. Jézus követelte ezt tőlünk!

Elmondhatott volna a hegyen hallgató sokaságnak egyet-mást a múlt történetéből is. Beszélhetett volna arról az áldozó emberről, akit erős, nagy haragja vitt Istenhez és akinek imája átok volt, s akiben mindezek mellett is élő, eleven hit élt. De nem akart róla beszélni. Szemé-

ből már kiestek ezek a képek, már nem tud ezekről a dolgokról. Már nem látja ezt az embert, csak azt, akit látni akar, azt a tiszta szívű, nyugodalmas, csendes lelket, aki görnyedten cipeli ajándékait áldozattételre, de nem mer Istene előtt megállani akkor, amikor eszébe jut a jóvátétetlen hiba, a megharagított jóbarát. Jézus már csak ezt az embert látja. Ezt állítja hallgatói elé.

Akiknek fülei vannak a hallásra: meghallják. Akiknek szemei vannak a látásra: meglátják. S akiknek erejük van a követésre: követik őt.

Jézus álláspontja egy lépés a haladás felé. Lesznek, akik követik őt. Lesznek küzdő emberek: békességre vágyók. Embertársaikat szeretők. Akik megállanak az imádkozásban, amikor eszükbe jut, hogy a szívük mélyén békétlenség van. Akik csak úgy emelik föl a szemüket Istenhez, ha bátran nézhetnek a mások szemébe is, csak úgy közelednek az Istenhez, ha teljes békesség lakik a szívükben. Ámen.

TÖRÖK ÁRON

ISTENTŐL GYŐZEDELMEZ NYERÜNK

Zsolt 60,14a

Hosszú, zord tél után, sok-sok várakozás nyomán, ránk ragyog Isten áldott tavaszi napja. A hosszú tél próbára teszi testünket-lelkünket. Olykor-olykor még aggodalmaskodunk is: vajon nem feledkezett-e meg rólunk Isten? Nem akar-e tavasz nélkül hagyni, megfosztani attól a drága indíttatástól, megújuló hittől és reménységtől, életörömtől, melylyel minden tavasz érkezésével meg szokta ajándékozni gyermekeit?

S most, húsvét áldott reggelén, restelkedve valljuk be, hogy mennyire indokolatlanok voltak aggodalmaink, bizonyítván kishitűségünket. Isten a világot átható intézkedéseivel nem siet és nem késik, s mégis mindenható elérkezik. Amibe kételkedtünk, ami után annyit vágyódtunk, itt áll előttünk. Indul az élet erdőn, mezőn, fűben, fában, virágban; indul az élet kertek alján, a rög alatt és a barázdákban! Munkás kezek, munkás életek a tavaszi szélben és fényben nekilendülnek, hogy teljesítsék Isten tervét, szívünk hálától dobban s halljuk a pacsirta dicsérő énekét. Mi más volna ez mint nagy győzelem Isten által. A tavasz győzelme a tél felett, az élet győzelme a halál felett! Bizonyosság afelől, hogy Istennel győzedelmet nyerünk.

Közel kétezer esztendővel ezelőtt egyszerűcsak feltűnt a vágyó lelkek életégén Jézus, mint sugárzó tavaszi nap, hogy mélységes istenhitével, szelíd jóságával, felebaráti szeretetről és békességről szóló prédikációjával, tisztult istenfogalmával fényt, melegséget, életkedvet árásson azok szívébe, lelkébe és életébe, akik addig dideregve fáztak s kedvetlenül vonszolták a nagyok által megvetett, jogaitól megfosztott, nyomorúságos